

***ТЕМА 7. ЕКОНОМІЧНІ ПРАВА І
СВОБОДИ. ПРАВО ВЛАСНОСТІ***

RIGHTS

-
- 1. Поняття економічних прав і свобод*
  - 2. Закріплення права власності в ЄКПЛ*
  - 3. Критерії правомірності обмеження права власності у практиці ЄСПЛ*

Джерела:

1. [Конституція України](#)
2. [Конвенція про захист прав людини і основоположних свобод](#)
3. [Загальна декларація прав людини](#)
4. [Міжнародний пакт про економічні, соціальні та культурні права](#)
5. [Лоїзиду проти Туреччини](#)
6. [Спорронг і Лоннрот проти Швеції](#)
7. [Маркс проти Бельгії](#)
8. [«"Україна — Тюмень" Проти України»](#)
9. ["Совтрансавто-Холдинг" проти України» \(Sovtransavto Holding v. Ukraine\)](#)
10. [Справа «Колишнього короля Греції та інших проти Греції»](#)
11. [Fleri Soler And Camilleri V. Malta](#)
12. [Case Of Papamichalopoulos And Others V. Greece](#)

**ПОНЯТТЯ ЕКОНОМІЧНИХ ПРАВ І
СВОБОД**

Підходи до розуміння соціальних та економічних прав і свобод

класичний підхід

- не визнає економічні та соціальні права як суб'єктивні, а розглядає їх як певні ідеали, декларації, принципи

соціалістичний підхід

- економічні та соціальні права є визначальними, а громадянські та політичні розглядаються як похідні від них

синтетичний підхід

- усі види прав людини є універсальними, неподільними та невід'ємними

Рівні закріплення економічних прав

Міжнародний

- *Міжнародний пакт про економічні, соціальні і культурні права*

Регіональний

- *Хартія основних прав ЄС*
- *Європейська соціальна хартія*
- *Європейська конвенція про захист прав людини та основоположних свобод*

Національний

- *Конституція України*
  - *право приватної власності (ст. 41);*
  - *право на підприємницьку діяльність, яка не заборонена законом (ст. 42);*
  - *право на користування об'єктами права державної та комунальної власності (ст. 41)*
  - *та власністю Українського народу (ст. 13).*

The background of the image is a light blue United Nations flag with the UN emblem in the center, waving against a pale sky. The text is overlaid on the flag.

Економічні права та свободи людини і громадянина - це нормативно визначена міра можливої поведінки або діяльності людини та громадянина в економічній сфері суспільних відносин, пов'язана з правовим режимом власності та господарської діяльності

***ЗАКРІПЛЕННЯ ПРАВА ВЛАСНОСТІ
В ЄКПЛ***

Стаття 1 Протоколу 1 ЄКПЛ

Кожна фізична або юридична особа має право **мирно володіти** своїм майном. Ніхто не може бути позбавлений своєї власності інакше як в **інтересах суспільства** і на умовах, **передбачених законом і загальними принципами міжнародного права**.

Проте попередні положення жодним чином не обмежують право держави вводити в дію такі закони, які вона вважає за необхідне, щоб **здійснювати контроль за користуванням майном відповідно до загальних інтересів або для забезпечення сплати податків чи інших зборів або штрафів**.

Основні положення ЄКПЛ щодо права власності:

*принцип мирного
володіння майном;*

*позбавлення
власності та умови
такого позбавлення;*

*право держав, серед
іншого, здійснювати
контроль за
користуванням
майном відповідно
до загальних
інтересів*

Найважливіші суверенні повноваження держави

права вилучати
власність в
громадських
інтересах (*eminent
domain powers*);

права регулювати
використання
власності (*police
powers*);

права
встановлювати
систему
оподаткування

-
- The background of the slide is a light blue United Nations flag with the UN emblem in the center, waving against a pale sky. The text is overlaid on the flag.
- ❑ При з'ясуванні змісту поняття **«майно»** недостатньо керуватися національним законодавством
  - ❑ Автономне тлумачення поняття **«майно»**, зазвичай ширше, ніж у національному законодавстві

Майно:

Маркс проти
Бельгії

- усе «власне» майно особи, що може входити до складу спадщини, і яке можна заповісти

Колишній Король
Греції та інші
проти Греції

- нерухомість, зокрема, маєтки

Спорронг і
Льоннрот проти
Швеції

- земельна ділянка та будинок, будинки

Мелакер та інші
проти Австрії

- прибутки, що випливають з власності, зокрема, орендна плата (рента), передбачена договором, добровільно укладеним відповідно до законодавства

Майно:

Беєлер проти Італії

- *рухоме майно, наприклад, картина*

Новоселецький проти України

- *речі особи, що знаходяться в її помешканні*

Гайдук та інші проти України

- *банківські внески*

Мюллер проти Австрії

- *частка у пенсійному фонді*

Майно:

Грецькі нафтопереробні заводи «Стран» та Стратіс Андреадіс проти Греції

- кошти/присуджені суми, належні до виплати заявникам на підставі остаточного і обов'язкового до виконання арбітражного рішення

Бурдов проти Росії

- кошти, належні заявникам на підставі судових рішень, які є остаточними та підлягають виконанню

Прессос Компанія Нав'єра С.А. та інші проти Бельгії

- «активи», які можуть виникнути, зокрема, на підставі позову про відшкодування шкоди, який виникає з її заподіянням

Пайн Велі Девелопмент Лтд. та інші проти Ірландії

- «правомірні очікування» / «законні сподівання» вчиняти певні дії відповідно до виданого державними органами дозволу (наприклад, правомірні сподівання бути здатним здійснювати запланований розвиток території, з огляду на чинний на той час дозвіл на промислове освоєння землі

Майно:

Беєлер проти Італії

- приватновласницькі інтереси, визнані відповідно до національного права

Совтрансавто-Холдинг" проти України

- акції компанії

Ван Марле та інші проти Нідерландів

- патенти; «гудвіл»

Тре Тракторер Актіболаг» проти Швеції

- інше «майно», що «становить економічну цінність», зокрема, необхідні для здійснення підприємницької діяльності дозволи чи ліцензії

**КРИТЕРІЇ ПРАВОМІРНОСТІ
ОБМЕЖЕННЯ ПРАВА ВЛАСНОСТІ У
ПРАКТИЦІ ЄСПЛ**

Порушення «мирного володіння»

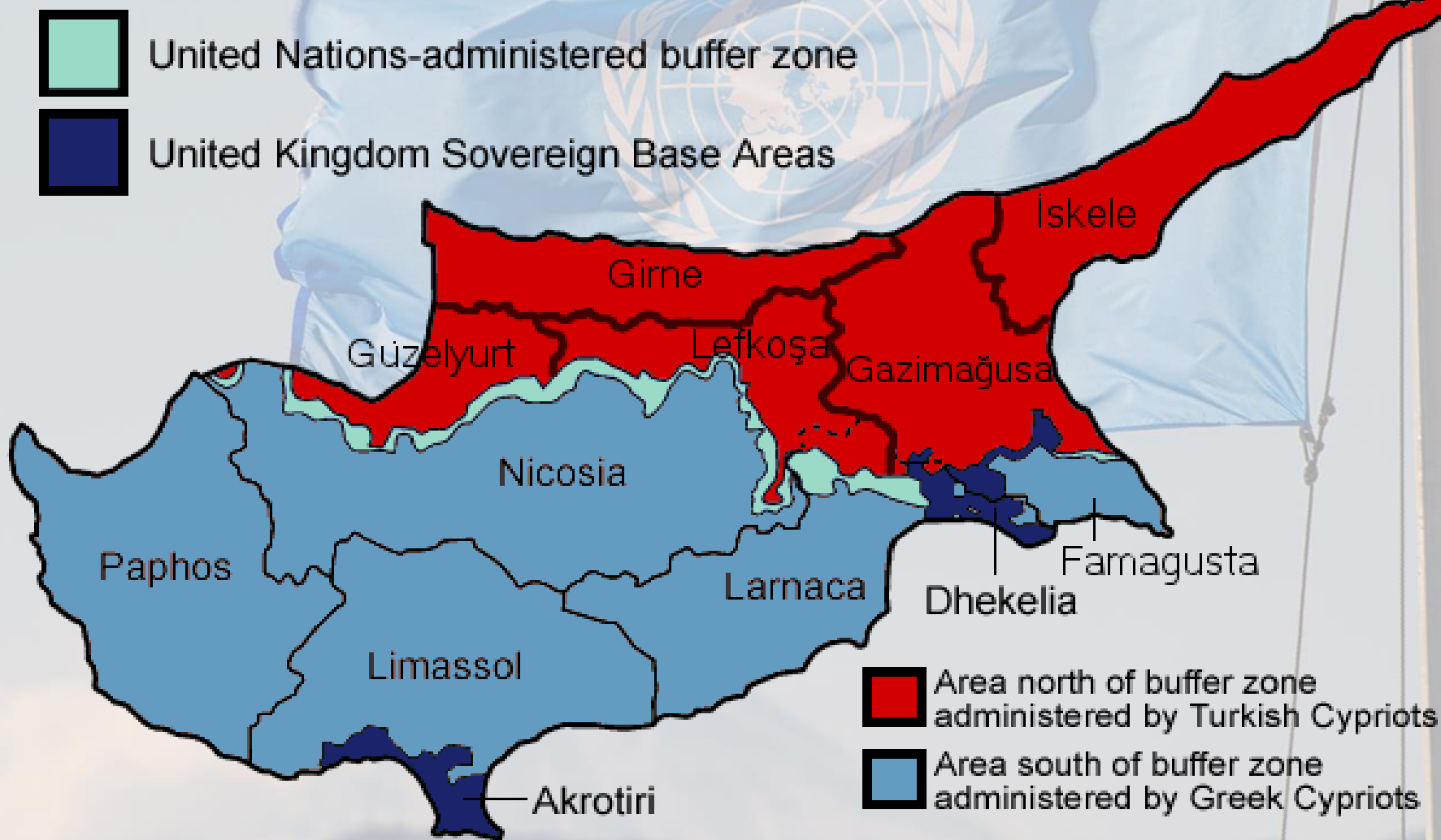
пряме або фізичне
втручання у право
власності особи

позбавлення можливості
використовувати
власність

ненадання відповідних
дозволів

інші форми
перешкоджання реалізації
права власності, що є
наслідком застосування
законодавства або заходів
органів державної влади

Лоїзиду проти Туреччини

Лоїзиду проти Туреччини

- *заявниця фактично не мала доступу до нерухомого майна, яке знаходилось на території так званої «Турецької Республіки Північного Кіпру», що контролюється Туреччиною.*

Папаміхалополус проти Греції

- необхідно розглянути не лише формальне позбавлення правового титулу, але також дослідити повною мірою обставини справи, щоб дійти висновку, чи відбулося втручання у право на мирне володіння майном чи позбавлення такого права *de facto*.*

Критерії правомірності обмеження права власності:

*чи мало на меті
позбавлення
власності
«громадський
(суспільний) інтерес»;*

*чи був захід
пропорційним
означеним цілям;*

*чи був такий захід
правомірним*

Джеймс та інші проти Сполученого Королівства

- ...поняття **«суспільний інтерес»** обов'язково має розширене тлумачення... Суд, вважаючи природним, що мають бути широкі межі розсуду, які надаються законодавцям для здійснення соціальної та економічної політики, поважає рішення законодавців стосовно того, що є «суспільний інтерес», коли ці рішення будуть засновані на розумних міркуваннях.
- Відчуження власності, яке здійснюється відповідно до законодавчої, соціальної, економічної політики чи з іншою метою, може відповідати «суспільним інтересам» навіть якщо суспільство в цілому безпосередньо не використовує цю відчужену власність або не володіє нею.

Спорронг і Льоннрот проти Швеції

- *Суд підкреслив свою думку про те, що Конвенція у цілому вимагає збереження балансу між інтересами суспільства і основними правами людини*

«Совтрансавто-Холдинг» проти України

- *спосіб, у який проводився та закінчився судовий розгляд справ, як і ситуація невпевненості, якої зазнав заявник, порушили «справедливу рівновагу» між вимогами суспільного інтересу та потребою захищати право заявника на повагу до його майна*

Інтерсплав проти України

- *фактично постійні затримки відшкодування і компенсації у поєднанні із відсутністю ефективних засобів запобігання або припинення такої адміністративної практики, так само як і стан невизначеності щодо часу повернення коштів заявника, порушив «справедливий баланс» між вимогами публічного інтересу та захистом права на мирне володіння майном*

«"Україна-Тюмень" проти України

- *відповідаючи інтересам суспільства, певна дія, вчинювана органами влади, все одно може порушувати права особи через її непропорційність.*

© Славко А.С., 2018